

Термінологічна система лінгвістики перебуває в постійній динаміці, що спричинено насамперед розширенням теоретичних і практичних напрямків досліджень мови в усіх її формах і функціональних різновидах. До того ж проблеми формування лінгвістичного терміноапарату актуалізує поглиблення інтегративних зв'язків мовознавства з суміжними науками (філософією, мистецтвознавством, журналістикознавством, історією, психологією, соціологією) та тими, предмет яких, з першого погляду, віддалений від зацікавлень лінгвістів (синергетика, герменевтика, біологія, інформатика тощо). Через це розвиток філології потребує пильної уваги щодо вироблення, стандартизації та дотримання культури послуговування термінологічним апаратом у царинах мовних підсистем.

Українська лінгвістична термінологія – це стратифікована система спеціальних номінацій (однослівних і дво-, три-, багатокомпонентних), що забезпечують пізнавально-інформативну діяльність фахівців.

Розвиток лінгвістики, що поглиблює і розширює пізнання тих чи тих мовних явищ, потребує на певній часово-просторовій осі узагальнень, відображених у різних джерелах, які відбивають процеси розвитку та кодифікації її поняттєвої бази. Насамперед – у словниках лінгвістичних термінів, наприклад Є. В. Кротевича, Н. С. Родзевич (1957 р.), Д. І. Ганича, І. С. Олійника (1985 р.), С. Я. Єрмоленко, С. П. Бирик, О. Г. Тодор (2001 р.), А. П. Загнітка (2012 р.), а також у енциклопедичних виданнях («Українська мова. Енциклопедія» за ред. В. М. Русанівського, О. О. Тараненка та ін. (2000, 2004, 2007 рр.), «Сучасна лінгвістика. Термінологічна енциклопедія» О. О. Селіванової (2006 р.)). Не можна залишати поза увагою проміжну зведену спеціалізовану кодифікаційну працю «Словарь славянской лингвистической терминологии» (1977 р.). Вагомими джерелами інформації з погляду історії становлення та функціонування лінгвістичної термінології є також підручники, посібники, монографічні праці.

Стале зацікавлення історією становлення і розвитку, принципів кодифікації термінів мовознавства засвідчують насамперед роботи з історії граматичної термінології І. Огієнка, Н. А. Москаленко, О. В. Медведь, І. А. Ярошевич, І. А. Казимірової, з питань термінотворення у галузі словотвору (М. Я. Плющ, І. І. Ковалик, Н. Ф. Клименко), ширше – лінгвістики (Є. С. Регушевський, В. В. Німчук, Т. І. Панько, І. М. Кочан, Г. П. Мацюк, В. В. Захарчин, М. П. Лесюк). Утім, розвиток усіх напрямків філології потребує особливої уваги в контексті формування термінологічних підсистем науки про мову. Серед малодосліджених є й підсистема української фонетичної термінології, яку визначають як парадигму однослівних термінів та термінологічних сполучень таких підрозділів, як загальна, експериментальна та історична фонетика (акустична, артикуляційна, функціональна), акцентологія, інтонологія, складоподіл.

Формування і розвиток української фонетичної термінології тісно переплетені з історією граматики, діалектології, історичної фонетики / фонології, історії мови, організацією експериментальних фонетичних досліджень. Українська фонетика своїм корінням сягає кінця ХІХ ст., часу появи праць П. Г. Житецького, А. Ю. Кримського, К. П. Михальчука, О. О. Потебні, О. О. Шахматова та ін., у яких, крім іншого, було закладено фундамент дослідження фонетичної мовної підсистеми. Далі власне в Україні формувалися Харківська (Л. А. Булаховський, В. М. Ганцов, М. Г. Йогансен, М. Ф. Наконечний, Ю. В. Шевельов), Київська (Є. К. Тимченко, О. Б. Курило, О. Н. Синявський, І. П. Сунцова, В. С. Перебийніс, Л. І. Прокопова, Н. І. Тоцька, Л. Г. Скалозуб, А. Й. Багмут, Н. П. Плющ, І. В. Борисюк, Г. П. Олійник, Л. М. Хоменко, О. М. Покидько, О. В. Бас-Кононенко та ін.), Одеська (Т. О. Бровченко, В. Т. Волошин, Ю. О. Карпенко, О. І. Бондар та ін.) фонетичні школи, що стали не так локальними осередками, як репрезентантами теоретико-методологічних і практичних напрямів у галузі фонетики.

Дослідники-фонетисти в Україні до середини ХХ ст. у своїх працях спиралися на поняттєвий апарат, що містив понад 570 одиниць, сконцентрованих у 28 тематичних групах. Утім, фонологічні напрацювання після 60-х рр. ХХ ст. лише набували темпів розвитку і розширювали напрямки, удосконалювали методологію експериментальних досліджень, що не могло не стимулювати динаміку системи української фонетичної термінології, розширення й ускладнення її мікропарадигм, термінологічних класів і підкласів. Такі аспекти вивчення лінгвістичної термінології допоки не привертали увагу дослідників, але проблеми терміноапарату підсистем мовознавства набувають актуальності у зв'язку з потребою осмислення поняттєвого наповнення галузі, уніфікації її метамови.

Українська фонетична термінологія – це складна система однослівних термінів і термінологічних словосполучень, що впродовж ХХ ст. та в перші десятиліття ХХІ ст. перебуває в розвитку, спричиненому постійною увагою мовознавців-теоретиків і дослідників-експериментаторів до питань звукової будови мови та особливостей її функціональної видозміни.

Українська фонетична термінологія упродовж останнього століття перебувала в активному становленні, розвитку, що відбивають кодифікаційні джерела – підручники, словники, монографічні праці різних етапів історії мовознавства. Перспективи вивчення підсистеми української фонетичної термінології пов'язані з розширенням проблематики дослідження: аналізом процесів функціонування української фонетичної термінології в інших підсистемах лінгвістичної термінології; опрацюванням мови праць фонетистів та істориків мови, діалектологів з погляду їхнього особистого внеску в історію формування української фонетичної термінології.